

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ПРИЛОЖЕНИЕ

към заповед № РД 09 – 2052 / 31.12.2004г.

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за провеждане на държавни изпити за придобиване на трета степен на
професионална квалификация

**СПЕЦИАЛНОСТ: № 1072 МЕХАНИЧНА ТЕХНОЛОГИЯ НА
ДЪРВЕСИНАТА**

София, 2004 година

1. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА.

Изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика на специалността за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалността **№1072 Механична технология на дървесината** от професионална област **№ 10 Горско стопанство и дървообработваща промишленост** от списъка на специалностите и професиите за професионалните училища, утвърден през 1993 година.

С държавните изпити по теория и практика на специалността се извършва проверка и оценка на професионалните компетенции.

Изпитната програма цели да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация.

Изпитната програма е разработена на основание на ЗНП, ЗПОО и действащите учебни планове и програми за специалността.

2. ВИДОВЕ ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ.

Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация по специалност “Механична технология на дървесината” са два:

➤ **Държавен изпит по теория на специалността** – писмена разработка на изпитна тема от учебното съдържание от задължителната професионална подготовка с продължителност 4 астрономически часа.

На базата на учебното съдържание от учебните предмети от раздел Б – задължителна професионална подготовка на учебния план са определени изпитните теми. Те са съобразени с професионалните компетенции, които учениците се изисква да придобиват в процеса на обучението по професията.

За провеждане на **държавия изпит по теория** на специалността се подготвят **изпитни билети**. **Изпитният билет** съдържа наименованието на **изпитната тема** и план-тезиса на учебното съдържание.

Изпитният билет се изтегля в деня, определен за изпита, и е един за всички ученици, обучавани по специалността в училището.

За подготовка за държавен изпит по теория на специалността на учениците се предоставят материалите по **т. 3. 2.** и по **т. 3. 3.** и използваната литература.

➤ **Държавен изпит по практика на специалността** - провежда се чрез изпълнение на индивидуални практически задания.

С държавния изпит по практика на специалността се проверяват и оценяват практическите компетенции, изискващи се за трета степен на професионална квалификация.

Индивидуалните практически задания се разработват от училището. Те трябва да са съобразени с критериите за оценка, определени с тази изпитна програма.

3. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА.

Изпитната програма за държавния изпит по теория на специалността съдържа:

- * професионалните компетенции, които следва да се придобият в процеса на обучение по специалността;
- * учебните предмети и учебното съдържание по учебните предмети от раздел Б на учебния план, въз основа на които се формират професионалните компетенции;
- * списък на изпитните теми и план-тезис на учебното съдържание /предоставят се на учениците за подготовка за изпита/;
- * критерии за оценяване на професионалните компетенции;
- * система за оценяване.

Тематични области, учебни предмети и учебно съдържание, въз основа на които се формират професионалните компетенции.

Таблица 1

	Тематични области, учебни предмети, учебно съдържание	Критерии за оценяване
1.	Материалознание и стандартизация	
	<ul style="list-style-type: none"> * Физични свойства на дървесината. * Механични свойства на дървесината. * Недостатъци на дървесината. * Стандартизация. 	<ul style="list-style-type: none"> * Изброява и описва физичните свойства на дървесината. * Изброява и описва механичните свойства на дървесината. * Разпознава, изброява и описва недостатъците на дървесината. * Познава БДС за класификация, технически изисквания, сортиране, кубирание и съхранение на обли и бичени материали от иглолистни и широколистни дървесни видове. * Познава и описва свойствата и използването на основните дървесни видове.
2	Техническо чертане	
	<ul style="list-style-type: none"> * Правила за оформяне на чертежи. * Изобразяване. Изгледи, разрези и сечения. 	<ul style="list-style-type: none"> * Познава основните формати, мащаби, видовете линии и тяхното приложение, основните начини за графично оформяне. * Разпознава и чертае правоъгълни и аксонометрични проекции, познава видовете изгледи, разрези и сечения.

3	Машинознание	
	<ul style="list-style-type: none"> * Видове машинни елементи. * Конструкционни материали. 	<ul style="list-style-type: none"> * Познава видовете машинни елементи и техните основни характеристики. * Определя вида на конструкционни материали за изработване на машини и инструменти.
4	Механична технология на дървесината	
	<ul style="list-style-type: none"> * Производство на фасонирани материали от дървесина. * Производство на опаковки. * Производство на бърчи. * Производство на фурнир и шперплат. * Производство на плочи от дървесни частици. * Производство на плочи от дървесни влакна. 	<ul style="list-style-type: none"> * Описва методите за съхраняване, измерване, сортиране и окачествяване на обли материали от иглолистни и широколистни дървесни видове. * Обяснява технологията за производството на фасонирани материали от дървесина. * Избира и ползва подходящо технологично обзавеждане според производствената програма. * Изяснява и спазва правилата за безопасна работа. * Разчита техническата документация. * Изброява различни видове опаковки. * Посочва конструкцията на различни видове опаковки /амбалажи/ от дървесина. * Обяснява технологиите за производството амбалажи от дървесина. * Избира подходящи машини и инструменти за производството на амбалажи в зависимост от технологичния процес. * Изяснява и спазва правилата за безопасна работа. * Разчита техническата документация. * Назовава различни видове бърчварски изделия. * Посочва конструкцията на бърчите. * Обяснява технологията за производството бърчи.

		<ul style="list-style-type: none"> * Избира подходящи машини, инструменти и приспособления за производството на бъчви. * Изчислява обема на бъчва * Изяснява и спазва правилата за безопасна работа. * Разчита техническата документация. * Назовава различни видове подови настилки от дъвесина. * Посочва конструкцията на подови настилки от дъвесина. * Обяснява технологиите за производството подови настилки от дъвесина. * Изяснява и спазва правилата за безопасна работа. * Разчита техническата документация. * Описва класификацията на различни видове фурнир. * Обяснява технологиите за производството на рязан и развиван фурнир. * Избира подходящи машини, съоръжения и инструменти за производството на фурнир. * Обяснява по схема конструкцията и принципа на действие на машини за получаване на рязан и развиван фурнир. * Сравнява технологичните режими за производството на шперплат. * Описва технологичните процеси при производство на шперплат. * Определя качеството на шперплата и фурнира. * Изяснява и спазва правилата за безопасна работа. * Описва класификацията на различни видове плочи от дървесни частици. * Обяснява технологиите за производството на плочи от дървесни частици. * Избира подходящи машини, съоръжения и инструменти за
--	--	---

		<p>производството на плочи от дървесни частици.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Контролира качеството на плочи от дървесни частици. * Изяснява и спазва правилата за безопасна работа. * Описва класификацията на различни видове плочи от дървесни влакна. * Обяснява технологиите за производството на плочи от дървесни влакна. * Избира подходящи машини, съоръжения и инструменти за производството на плочи от дървесни частици. * Сравнява технологичните режими за производството на различни видове плочи от дървесни частици в зависимост от технологичните процеси. * Контролира качеството на плочите от дървесни частици. * Изяснява и спазва правилата за безопасна работа. * Обяснява технологиите за облагородяване на плочи. * Избира подходящи материали, машини, съоръжения и инструменти за облагородяване на плочи. * Контролира качеството на повърхностните покрития на плочите. <p>Изяснява и спазва правилата за безопасна работа.</p>
5	<p>Дървообработващи машини, инструменти и съоръжения</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> * Дърворежещи инструменти. * Дървообработващи машини и съоръжения. 	<ul style="list-style-type: none"> * Познава конструкцията, предназначението и геометричните параметри на дърворежещите инструменти. * Познава и обяснява конструкцията и принципа на действие на основните машини и съоръжения в дървообработващата промишленост. * Изяснява и спазва правилата за безопасна работа с основните

		машини и съоръжения в дървообработващата помишленост.
Здравословни и безопасни условия на труд		
<ul style="list-style-type: none"> * Нормативни документи за здравословни и безопасни условия на труд. * Професионален и здравен риск и долекарска помощ. * Безопасни условия за работа с технологично оборудване и опазване на околната среда. 	<ul style="list-style-type: none"> * Познава и прилага нормативни документи за здравословни и безопасни условия на труд. * Познава източниците на риск и начините за оказване на долекарска помощ. * Организира, прилага и контролира безопасната работа и недопуска замърсяване на околната среда. 	
Вътрешно-заводски транспорт		
<ul style="list-style-type: none"> * Транспортиращи машини. * Релсови и безрелсови транспортни съоръжения. * Пневматичен транспорт. 	<ul style="list-style-type: none"> * Описва класификацията на различни видове транспортиращи машини. * Обяснява различните видове транспортиращи машини. * Описва класификацията на различни видове релсови и безрелсови транспортни съоръжения. * Обяснява различните видове релсови и безрелсови транспортни съоръжения. * Описва елементите на пневмотранспортните инсталации. 	
Ремонт и монтаж на дървообработващи машини		
<ul style="list-style-type: none"> * Монтаж на дървообработващи машини. * Смазване и смазочни материали. * Ремонт на машини. 	<ul style="list-style-type: none"> * Познава и описва последователността на монтажа на дървообработващи машини. * Назовава класификацията на смазочните материали. * Изяснява начините за смазване и конструктивните особености на мазилните устройства. * Описва ремонт на основни дървообработващи машини: гатери, банциги, циркуляри, надлъжно – фрезови машини. * Изяснява правилата за ремонт на типови детайли. * Обяснява начини за геометрична проверка на дървообработващи машини. 	

Учебна практика	
<ul style="list-style-type: none"> * Механична технология на дървесината. * Обработка на дървесината с ръчни инструменти. * Изработване на конструктивни съединения. * Първа механична обработка на дървесина и дървесни материали. * Работа с машини за производство на амбалаж. * Ремонт, монтаж и поддържане на дървообработващи машини. 	<ul style="list-style-type: none"> * Приема и кубира на трупи. * Изчислява модели. * Работи на дърворезни машини за обработване на трупи. * Използва ръчни инструменти за обработка на дървесината. * Изработва конструктивни съединения. * Изпълнява технологични операции за механична обработка на детайли от дървесина и дървесни материали на съответните дървообработващи машини. * Демонстрира знания и умения за безопасна работа. * Изпълнява технологични операции за механична обработка на детайли от дървесина и дървесни материали на съответните дървообработващи машини за производство на амбалаж. * Демонстрира знания и умения за безопасна работа. * Демонстрира знания и умения за ремонт, монтаж и поддържане на дървообработващи машини.
Икономика	
<ul style="list-style-type: none"> * Теория на пазарното стопанство. * Икономика на фирмата. 	<ul style="list-style-type: none"> * Познава основните икономически закони, икономически показатели, данъчната политика на държавата. * Познава правните възможности за създаване, регистриране и прекратяване на фирма. * Анализира и мотивира избора на разположение на предприятието. * Познава инвестиционния процес и възможностите за финансиране, организацията на заплащане, ценообразуването. * Познава маркетингови стратегии и средствата за стимулиране на продажбите.

Мениджмънт	
<ul style="list-style-type: none"> * Предприемачество; * Мениджмънт; * Управление на персонала, трудово-правни отношения; * Кадрова политика, мотивация и развитие на персонала. * Бизнес планиране. * Раздели на бизнес плана. * Бизнес планиране, цел, задачи, видове бизнес-план. 	<ul style="list-style-type: none"> * Познава ролята, функциите и личните качества на предприемача. * Познава и обяснява различните предприемачески стратегии. * Познава, обяснява видовете мениджмънт; организационни системи, стилове и принципи на управление на фирмата. * Посочва видовете управленски решения и изискванията, на които да отговорят. * Познава изискванията за сключване и прекратяване на трудов договор, съгласно Кодекса на труда и произтичащите от това права, задължения и отговорности. * Познава формите на заплащане на труда и договаряне на работната заплата. * Познава действащата система за социално и здравно осигуряване. * Определя критериите за подбор на персонала и за оценка на работата му. * Познава и прилага системата за стимулиране на персонала, съдейства и организира повишаването на квалификацията и развитието му. * Определя целите и задачите на бизнес плана и видовете планови особености. * Определя правната форма за осъществяване на бизнеса. * Познава и ползва системите за информационно осигуряване на бизнеса. * Познава основните раздели на бизнес плана. * Познава и участва при съставяне на маркетингов план, производствен план. * вдървообработващите фирми, план за работна сила и средствата за

	<p>работна заплата.</p> <p>* Определя административно-управленската структура на фирмата.</p> <p>* Участва при съставяне и анализиране на финансовите разчети и определянето на инвестиционната политика на фирмата.</p> <p>- Познава целта и задачите на бизнес-плана и видовете планови дейности.</p> <p>- Анализира бизнес-идеята.</p> <p>- Познава и ползва информационно осигуряване на бизнеса.</p>
--	---

3.3. СПИСЪК НА ИЗПИТНИТЕ ТЕМИ И ПЛАН-ТЕЗИС НА УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ

Изпитна тема №1: Бичене на трупи на гатер	
<p>План-тезис</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостатъци във формата на стъблото. • Бичене на трупите на вертикален гатер. • Изисквания за безопасна работа с гатер. • Поставяне и центриране на гатерните триони. • Надлъжни верижни транспортъори. • Монтаж на гатер. Монтаж на гатерната рамка и паралелите. • Проучване на доставчици и сключване на договори. • Контрол. 	
Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален брой точки 60
• Назовава недостатъците на дървесината.	5
• Анализира технологията за производството на фасонирани материали от дървесина чрез бичене на трупите с вертикален банциг.	20
• Изброява правилата за безопасна работа.	5
• Прилага правилата за поставяне и центриране на гатерните триони.	10
• Обяснява видовете надлъжни верижни транспортъори.	5
• Прилага правилата за последователност на монтажа на	5

гатер и гатерна рамка.	
• Обяснява критериите за избор на доставчици и начина за сключване на договори.	5
• Познава контролните дейности.	5

Изпитна тема №2: Бичене на трупи чрез циркуляр

План-тезис:

- Недостатъци в строежа на дървесината.
- Преработване на трупите на циркуляр.
- Изисквания за безопасна работа с циркуляр.
- Циркулярни триони-класификация и параметри.
- Напречни верижни транспортъори.
- Монтаж на надлъжен циркуляр.
- Документи за получаване и издаване на стока.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема №2	Максимален брой точки 60
• Назовава недостатъците в строежа на дървесината.	5
• Анализира технологията за производството на фасонирани материали от дървесина чрез преработване на трупите на циркуляр.	20
• Изброява правилата за безопасна работа с циркуляр.	5
• Прилага знания за конструкцията на циркулярни триони и техните параметри.	10
• Доказва предимствата на напречни верижни транспортъори при преработването на трупи.	5
• Прилага правила при избора на последователност на монтаж на надлъжен циркуляр.	5
• Обяснява документирането за получаване и издаване на стоки.	5
• Познава контролните дейности.	5

Изпитна тема №3: Бичене на трупите на банциг с вагонетка

План-тезис:

- Строеж, свойства и използване на иглолистни дървесни видове.
- Индивидуални методи за бичене на трупи.
- Изисквания за безопасна работа с банциг с вагонетка.
- Основни части на банцигите.
- Верижни транспортъори.
- Монтаж на блок банциг.
- Документи.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема №3	Максимален брой точки 60
• Назовава свойствата, строежа и използването на иглолистни дървесни видове.	5
• Анализира индивидуални методи за бичене на трупи.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Описва и обяснява предназначението и функцията на основните части на банцигите.	10
• Доказва предимствата на верижни транспортъори.	5
• Прилага правила при избора на последователност на монтажа на блок банциг.	5
• Обяснява документите за първична счетоводна отчетност.	5
• Обяснява контролните дейности.	5

Изпитна тема № 4: Разкрояване на бичени материали по ширина

План-тезис:

- Широколистни дървесни видове - свойства, особености, приложение.
- Разкрояване на материалите по ширина и заръбване.
- Изисквания за безопасна работа.
- Машини за заръбване. Видове.
- Лентови транспортъори.
- Ремонт на валове и оси.
- Персонал.
- Документи.

Критерии за оценяване на изпитна тема №4	Максимален брой точки 60
• Назовава свойствата, строежа и използването на широколистни дървесни видове.	10
• Анализира методите за разкрояване на материалите по ширина и заръбване.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Обяснява процесите и устройството на машини за заръбване.	10
• Доказва предимствата на лентов транспортъор.	5
• Решава избор за ремонт на валове и оси.	5
• Посочва документите за първична счетоводна отчетност.	5

Изпитна тема №5 Изработване на амбалажни детайли чрез бичене

План-тезис:

- Строеж, свойства и използване на широколистни дървесни видове.
- Технологичен процес при изработване на амбалажни детайли чрез бичене.
- Изисквания за безопасна работа.
- Банциг: принцип на действие.
- Ролкови транспортъори.
- Смазване и видове смазочни материали.
- Документи.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки 60
• Назовава свойствата, строежа и използването на широколистни дървесни видове.	5
Анализира методите за разкрояване на амбалажни детайли чрез бичене.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Прилага знания за принципа на действие на банциг.	10
• Доказва предимствата на ролкови транспортъори.	5
• Посочва начините за смазване и видове смазочни материали.	5
• Посочва документите за издаване на готова продукция.	5
• Обяснява контролните дейности.	5

Изпитна тема №6 Предназначение, класификация и конструкция на бѣчвите

План-тезис:

- Строеж, свойства и използване на широколистни дървесни видове.
- Класификация и конструкция на бѣчви.
- Обикновен банциг-предназначение и принцип на действие.
- Изисквания за безопасна работа с банциг.
- Елементи на пневмо-транспортната инсталация.
- Уреди за проверка на равнинност и праволинейност.
- Калкулация и ценообразуване.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема №6	Максимален брой точки 60
• Назовава свойствата, строежа и използването на широколистни дървесни видове.	5
• Скицира и анализира конструкция на бѣчва. Класифицира бѣчварски изделия.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Прилага знания за принципа на действие на банциг.	10
• Описва и обяснява елементи на пневмо-транспортната инсталация.	5
Опеделя уреди за проверка на равнинност и праволинейност.	5
• Познава начина за калкулиране и ценообразуване.	5
• Обяснява контролните дейности.	5

Изпитна тема №7: Производство на паркетини

План-тезис:

- Строеж, свойства и използване на широколистни дървесни видове.
- Технологичен процес при производството на паркетини.
- Изисквания за безопасна работа.
- Първа паркетна машина.
- Лентови транспортъори.
- Ремонт на надлъжно-фрезови машини.
- Калкулация и ценообразуване.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема №7	Максимален брой точки 60
• Назовава свойствата, строежа и използването на широколистни дървесни видове.	5
• Анализира технологичен процес при производството на паркетини.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Прилага знания за принципа на действие на първа паркетна машина.	10
• Доказва предимствата на лентов транспортъор.	5
• Решава избор за ремонт на надлъжно-фрезова машина.	5
• Познава начина за ценообразуване и калкулиране.	5
• Познава контролните дейности.	5

Изпитна тема №8: Производство на развиван фурнир

План-тезис:

- Строеж, свойства и използване на широколистни дървесни видове.
- Технологичен процес за развиване на фурнир.
- Изисквания за безопасна работа.
- Принцип на действие на развивачната машина.
- Ролкови транспортъори.
- Ремонт на валове и оси.
- Калкулация и ценообразуване.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки 60
• Назовава свойствата, строежа и използването на широколистни дървесни видове.	5
• Анализира технологичен процес при производството на развиван фурнир.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Прилага знания за принципа на действие на развивачна машина.	10
• Доказва предимствата на ролков транспортъор.	5
• Решава избор за ремонт на валове и оси.	5
• Познава начина за калкулиране и ценообразуване.	5
• Познава контролните дейности.	5

Изпитна тема №9: Производство на рязан фурнир

План-тезис:

- Строеж, свойства и използване на широколистни дървесни видове.
- Подготовка на суровината за производство на рязан фурнир. Рязане на фурнира.
- Изисквания за безопасна работа.
- Машини за производство на рязан фурнир. Принцип на действие.
- Лентови транспортъори.
- Сглобяване на болтови, винтови и нитови съединения.
- Калкулация и ценообразуване.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален брой точки 60
• Назовава свойствата, строежа и използването на широколистни дървесни видове.	5
• Анализира технологичен процес при подготовка на суровината за производство на рязан фурнир и рязане на фурнира.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Прилага знания за принципа на действие на машина за рязане на фурнир.	10
• Доказва предимствата на лентов транспортъор.	5
• Изяснява начини за сглобяване на болтови, винтови и нитови съединения.	5
• Познава начина за калкулиране и ценообразуване.	5
• Познава контролните дейности.	5

Изпитна тема №10: Производство на шперплат

План-тезис:

- Основни и спомагателни материали. Лепила - видове и свойства.
- Технологичен процес при производството на шперплат.
- Изисквания за безопасна работа.
- Лепилонанасящи машини.
- Ролкови транспортъори.
- Смазване и видове смазочни масла.
- Калкулация и ценообразуване.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема №10	Максимален брой точки 60
• Назовава основните видове лепила и техните свойства.	5
• Анализира технологичен процес при производството на шперплат.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Прилага знания за принципа на действие на лепилонанасящи машини.	10
• Доказва предимствата на ролков транспортъор.	5
• Посочва начините за смазване и видове смазочни материали.	5
• Познава начина за калкулиране и ценообразуване.	5
• Познава контролните дейности.	5

Изпитна тема № 11: Производство на плочи от дървесни влакна по сухия метод

План-тезис:

- Строеж, свойства и използване на широколистни дървесни видове.
- Технологичен процес при производството на плочи от дървесни влакна по сухия метод-описание.
- Изисквания за безопасна работа.
- Машини за развлакняване на дървесината по механичен начин.
- Лентви транспортъори.
- Ремонт на пневматични системи.
- Калкулация и ценообразуване.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки 60
• Назовава свойствата, строежа и използването на широколистни дървесни видове.	5
Анализира технологичен процес при производството на плочи от дървесни влакна по сухия метод.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
Прилага знания за принципа на действие на машини за развлакняване на дървесината по механичен начин.	10
• Доказва предимствата на лентов транспортъор.	5
• Решава избор за ремонт на пневматични системи.	5
• Познава начина за калкулиране и ценообразуване.	5
• Познава контролните дейности.	5

Изпитна тема № 12: Производство на плочи от дървесни влакна по мокрия метод

План-тезис:

- Строеж, свойства и използване на иглолистни дървесни видове: смърч.
- Технологичен процес при производството на плочи от дървесни влакна по мокрия метод-описание.
- Изисквания за безопасна работа.
- Машини за развлакняване на дървесината по механичен начин.
- Елеватори.
- Ремонт на хидравлични системи.
- Калкулация и ценообразуване.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема №12	Максимален брой точки 60
• Назовава свойствата, строежа и използването на иглолистни дървесни видове.	5
• Анализира технологичен процес при производството на плочи от дървесни влакна по мокрия метод.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Прилага знания за принципа на действие на машини за развлакняване на дървесината по механичен начин.	10
• Описва и обяснява видовете елеватори.	5
• Обяснява начина за ремонт на хидравлични системи.	5
• Познава начина за калкулиране и ценообразуване.	5
• Познава контролните дейности.	5

Изпитна тема №13: Производство на плочи от дървесни частици по плоско пресовия метод

План-тезис:

- Стандарти за обли материали.
- Технологичен процес при производството на плочи от дървесни частици по плоско пресовия метод-описание.
- Изисквания за безопасна работа.
- Едноетажни лентови преси-принцип на действие.
- Елеватори.
- Ремонт на пневматични системи.
- Калкулация и ценообразуване.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки 60
• Назовава стандарти за обли материали.	5
• Анализира технологичен процес при производството на плочи от дървесни частици по плоско пресовия метод-описание.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Прилага знания за принципа на действие на едноетажни лентови преси.	10
• Описва и обяснява видовете елеватори.	5
• Решава избор за ремонт на пневматични системи.	5
• Познава начина за калкулиране и ценообразуване.	5
• Познава контролните дейности.	5

Изпитна тема №14: Облицоване на плочите от дървесни частици с листови материали

План-тезис:

- Спомагателни материали използвани в мебелната промишленост. Видове и приложение.
- Облицоване на плочите с листови материали. Облицоване с фурнир. Облицоване с хартия.
- Изисквания за безопасна работа.
- Обикновен банциг. Принцип на действие.
- Елементи на пневмотранспортната инсталация.
- Ремонт на хидравлична система.
- Калкулация и ценообразуване.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема №14	Максимален брой точки 60
• Назовава видовете спомагателни материали в мебелната промишленост, както и тяхното приложение.	5
• Анализира технологичен процес при облицоване на плочите с листови материали-фурнир, хартия.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Прилага знания за принципа на действие на обикновен банциг.	10
• Описва и обяснява елементите на пневмотранспортната инсталация.	5
• Решава избор за ремонт на хидравлични системи.	5
• Познава начина за калкулиране и ценообразуване.	5
• Познава контролните дейности.	5

Изпитна тема №15: Ламиниране на плочите

План-тезис:

- Основни материали използвани в мебелната промишленост. Лепила. Видове и свойства.
- Технологичен процес при пакетообразуване и пресоване на ламинирани плочи.
- Изисквания за безопасна работа.
- Едноетажни преси - принцип на действие.
- Ролкови транспортъори.
- Ремонт на валове и оси.
- Калкулация и ценообразуване.
- Контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема №15	Максимален брой точки 60
• Назовава основните видове лепила и техните свойства.	5
Анализира технологичен процес при пакетообразуване и пресоване на ламинирани плочи.	20
• Назовава условията за безопасна работа.	5
• Прилага знания за принципа на действие на едноетажни преси.	10
• Доказва предимствата на ролков транспортъор.	5
• Решава избор за ремонт на валове и оси.	5
• Познава начина за калкулиране и ценообразуване.	5
• Познава контролните дейности.	5

3.5. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на изпитните теми се извършва по критериите записани след всяка изпитна тема.

Системата за оценяване е точкова. Сумата от точките за всички критерии за една тема е 60. За всеки критерий точките са определени съобразно неговата тежест и са максимални. В зависимост от показаните знания по съответния критерий могат да се получат от 0 до максималния брой точки.

- при пълно и вярно покриване на всички критерии се поставя максималния брой точки – 60;

- при непълно покриване на съответни критерий се отнемат до 20% от максималния брой точки за съответния критерий;

- при направени пропуски и грешки се отнемат над 50% от максималния брой точки за съответния критерий;

- при непокрит критерий не се дават точки.

Точките се сумират за темата и се приравняват към цифрова оценка по следната формула:

$$\text{Цифрова оценка} = 0,1 \times \text{Реален брой точки}$$

4. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА СПЕЦИАЛНОСТТА.

Изпитната програма за държавния изпит по практика на специалността съдържа:

- Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността.

- Насоки за разработване на индивидуалните практически задания.

- Критерии за оценяване.

- Система за оценяване.

4. 1. Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността.

Държавния изпит по практика на специалността се провежда в учебна работилница или базово предприятие.

Продължителността на изпита е до 3 /три/ дни по 6 часа на ден.

4. 2. Насоки за разработване на индивидуалните практически задания.

Държавният изпит по практика на професията се състои в изработването на изделие или извършване на определена работа, съответващи на съдържанието на учебните програми по професията и специалността. Видът на изделието или

характера на работата се възлага чрез индивидуално практическо задание, което ученикът изтегля в деня на изпита и включва:

- Скица /чертеж/ на изделието или за извършване на определена работа, съответстваща на учебната програма по професията или специалността.
- Броя на изделията.
- Необходимите материали за изработване на изделието или извършване на определена работа.
- Срока за изработване на изделието или извършване на определената работа.

Примерни теми за индивидуално практическо задание:

- ✓ Изработване на щайга по зададени размери.
- ✓ Изработване на дюшеме.
- ✓ Изработване на паркет – различни видове.
- ✓ Изработване на палет по зададени размери.
- ✓ Изработване на ламперия.
- ✓ Изработване на корнизи и первази.

5. 3. Критерии за оценяване.

6.

№ по ред	К р и т е р и и	П о к а з а т е л и	Максима лен брой точки 60
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и прилага нормативни документи за здравословни и безопасни условия на труд. • Познава източниците на риск и начините за оказване на долекарска помощ. • Организира, прилага и контролира безопасната работа и недопуска замърсяване на околната среда. 	Да Не
2.	Изработване на техническа документация	<ul style="list-style-type: none"> • Разработване на проект за изработване на зададеното изделие. • Разработване на технологическата последователност при изработването на зададеното изделие. • Изчисляване на необходимите материали за изработване на изделието. 	5
3.	Изработване на изделие, детайл.	<ul style="list-style-type: none"> • Правилен подбор на материали, инструменти, механизация и съоръжения. 	20

		<ul style="list-style-type: none"> • Спазване на технологическата последователност. • Спазване изискванията на нормативната база. 	
3.1.	Ефективна организация на работното място.	<ul style="list-style-type: none"> • Подреденост на инструменти и материали осигуряваща удобство и точно спазване на технологията. • Целесъобразна употреба на материалите. • Работа с равномерен темп за определено време. 	5
3.2.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията.	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица. • Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства). 	5
3.3.	Правилен подбор на материали, инструменти и електротехнически изделия, съобразено с конкретното задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Преценява типа и вида на необходимите материали, изделия и инструменти, необходими според изпитното задание; • Правилен подбор по количествени и качествени показатели. 	5
3.4.	Спазване на технологичната последователност на операциите според изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Самостоятелно да определя технологичната последователност на операциите. • Спазване на технологичната последователност в процеса на работата. 	5
3.5.	Качество на изпълнението на изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Съответствие на всяка завършена операция с изискванията на съответната технология. • Съответствие на крайното изделие със зададените му технически параметри. • Изпълнение на задачата в поставения срок. 	5
3.6.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнение на изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> • Операционен контрол – при избора на материали, изделия и инструменти и изпълнение на конкретни дейности. • Контрол на техническите показатели – текущ и на готовото изделие. • Оценка на резултатите, вземане на решение и отстраняване на грешки. • Оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание. 	5
4.	Защита на изработената документация и	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Подготвя готовото изделие за предаване на изпитната комисия, 	5

	изработеното изделие или детайл	почистено от технологичен отпадък. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Сравнява изработеното изделие с параметрите на заданието (размери, конструкция и външен вид) 	
		О Б Щ О	60

Първият критерий няма количествено изражение, а качествено. Ако ученик получи “НЕ” в който и да е момент от изпита по този критерий, изпита се прекратява и на ученика се поставя оценка слаб 2.

Съдържанието на индивидуалното практическо задание се описва в бланка и се придружава от протокол за изпълнение.

6.4. Система за оценяване.

Оценяването се извършва по точкова система. На всяко практическо задание се поставя оценка, съобразно посочените критерии.

За преминаване от точкова в цифрова система се използва формулата от т. 3.5 на тази изпитна програма.

5. Използвана /препоръчителна/ литература.

1. Миленкова, Ат., Здравословни и безопасни условия на труд, Нови знания, 2001
2. Войкова, А., Николов, Икономика, Маркетинг и мениджмънт
3. Танев, К., Отчетност на фирмата, Земиздат, София 1990.
4. Тодоров, К., Предприемачество и дребен бизнес, Мартилен,
5. Наредба №7/23.09.1999 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване – ДВ бр.88/08.10.1999 г.; изм. Бр.48 от 13.06.2000 г.
6. Манджукова, Х., В, Лазаров, Дървесинознание и материалознание, Техника, София, 1976
7. Григоров, П., С. Глушкова, Дървообработващи машини и инструменти, Земиздат, София, 1992
8. Динков, Б., Глушкова, С., Монтаж и ремонт на дървообработващи машини и съоразения, Земиздат, София, 1992
9. Илиев, Т., Вътрешнозаводски транспорт. Земиздат, София, 1978
10. Дончев, Г., Ганков, Б. и колектив, Механична технология на дървесината, Земиздат, София, 1978
11. Чаушев, С., Кондаков, Г., Дървесновлакнести плочи., Земиздат, София, 1970
12. Дончев, Г., Шишков, И., Механична технология на дървесината, Земиздат, София, 1981

7. Авторски колектив:

Инж. Незабравка Евтимова - МОН

Инж. Невянка Торозова-ПГВАД “Хр.Ботев”, гр.Пловдив

Инж. Елена Велкова- ПГВАД “Хр.Ботев”, гр.Пловдив

3.1. Професионални компетенции, придобити в резултат от обучението по специалността.

№ по ред	Професионални компетенции	
1	Знае и прилага нормативните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд	5
2	Познава свойствата и недостатъците на дървесината на използваните дървесни видове.	5
3	Познава и прилага технологичните процеси при производство на бичени материали, плочи от дървесни влакна и дървесни частици, подови настилки и амбалаж.	30
5	Познава и ползва техническа, и технологична документация.	5
6	Познава методите за поддържане и ремонт на дървообработващите машини.	5
7	Обработва дървесина и дървесни материали с универсални и специализирани дървообработващи машини	25
8	Настройва за работа и поддържа машини, инструменти и съоръжения	5
9	Описва транспортиращи и товароподемни, машини и съоръжения и пневматичния транспорт, използвани в дървообработващата промишленост.	10
10	Организира производството и контролира работата на персонала при производството на бичени материали, сортименти и плочи от дървесни частици и дървесни влакна.	5
11	Опеделя основните машинни елементи, материалите, от които са изработени и методите за обработването им	5